N°. 211. 1852.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

ZONDAG 5 EN MAANDAG 6 SEPTEMBER.

NEDERLANDEN.

Bij Koninklijk besluit van den 30sten Augustus 1852, n°. 44, is aan *P. M. van Maare* en *A. P. van Hooff*, gewezen commiesen bij het provinciaal gouvernement van Noordbrabant, verleend een pensioen ten laste van den Staat, ten bedrage voor den eersten van f 1333, en voor den laatsten van f 1166 's jaars, en zulks op grond van art. 3 lit. *a*, en van art. 43 der wet van den 9/3 Mei 1846/1851 (*Staatsblad* n°. 24/49).

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NOORD-AMERIKA.

Volgens de berigten uit New-York van den 21sten Augustus jl., werd het geschil met Engeland over de noord-oostelijke visscherijen, onder het publiek in de Vereenigde Staten nog niet, gelijk in Engeland het geval is, onder de afgedane zaken gerekend; de hartstogtelijke taal van een gedeelte der dagbladpers, hetwelk zich door de volksvooroordeelen liet leiden of deze ter kwader trouw vleide, hield onder de onkundige volksklassen de opgewondenheid gaande, welke door dat geschil is te weeg gebragt. Intusschen had de Senaat nog geen besluit betrekkelijk deze zaak genomen, en zijne commissie voor de buitenlandsche aangelegenheden scheen voornemens geen voorstel daarover te doen maar zulks aan het gouvernement over te laten. Volgens de te New-York ontvangen berigten uit de noordelijke Britsche kolonien, had de bevelhebber van het Noord-Amerikaansche oorlogsschip de *Missisippi*, hetwelk tot bescherming van de visschers der Vereenigde Staten naar de betwiste vischwateren gezonden is, te Halifax verklaard dat hij in last had met het begin van September weder te New-York terug te komen, om vervolgens aan de expeditie naar Japandeel te nemen, waarvoor deze bodem, gelijk men weet, aanvankelijk bestemd was.

Op voorstel van den Britschen gezant te Washington zijn onderhandelingen aangevangen over eene overeenkomst tusschen Engeland en de Vereenigde Staten tot wederzijdsche bescherming van den letterkundigen eigendom, waarbij de hoofdbepalingen der daarover onlangs tusschen Frankrijk en Engeland gesloten overeenkomst tot grondslag genomen zouden worden.

De New-Yorksche dagbladen gewagen, waarschijnlijk met overdrijving, van eene op Cuba ontdekte en verijdelde zamenzwering onder de Creoolsche bevolking tegen het Spaansche bewind.

Volgens de berigten uit Mexico, had in het midden des lands, niet ver van de hoofdstad, een partijganger, met name Rebilledo, aan het hoofd eener sterke bende misnoegden, eenige door het gouvernement tegen hem gezonden troepen verslagen. De ware reden dezer oproerige beweging blijkt niet duidelijk; hij eischte afschaffing der wetten op de burgerwapening en eene wijziging van de administrative indeeling des lands, maar betuigde de constitutie te willen in stand houden.

EGYPTE.

Men leest in den Parijschen *Constitutionnel* het volgende: » Wij ontvangen tijdingen uit Alexandrie van den 21sten Augustus jl. Den vorigen dag was Afif-Effendi, de buitengewone gelastigde der Porte, aldaar aangekomen, en zijne aankomst had aan al de zorgbarende geruchten een eind gemaakt: men had van nieuwe verwikkelingen gesproken, die de vereffening van het geschil tusschen de Porte en den Onderkoning zouden kunnen vertragen, en men had verzekerd dat de Porte aanmerkelijke veranderingen in de met den Onderkoning getroffen schikking had gemaakt; doch Afif-Effendi had een grootheerlijk bevelschrift medegebragt waarbij die overeenkomst eenvoudig bekrachtigd is, alsmede prachtige geschenken voor den Onderkoning.

» In onze berigten worden de pogingen der regering van Abbas-Pacha tot bevordering der stoffelijke welvaart van Egypte geroemd. Men bepaalt zich niet tot het zorgvuldig onderhouden der dijken en kanalen en tot verbeteringen in het landbedrijf. In al de takken der openbare dienst doen de zorgvuldigheid en de werkzaamheid des Onderkonings zich gevoelen. Hij heeft, vergezeld van zijnen zoon en verscheiden hooge ambtenaren, de voornaamste punten langs den naar Damiette stroomenden Nijl-arm in oogenschouw genomen en daarbij inzonderheid op de militaire inrigtingen gelet; ter zelfder tijd werd de geheele streek langs den rivier-arm van Rosette door een militairen ambtenaar van hoogen rang bezocht en opgenomen.

» Het bewind van Abbas-Pacha is minder schitterend dan dat zijner naaste voorgangers, maar meer weldadig en vaderlijk. Een blijk daarvan ziet men in de gemakkelijke inning der belastingen, die verlaagd zijn en evenwel meer dan vroeger opbrengen, en in den grooten omzet op de jongst gehouden jaarmarkten van Rantah en Sidi-Ibrahim, de grootste van Egypte. Nooit zag men er meer overvloed van geld; al het gekochte werd dan ook gedeeltelijk terstond betaald, terwijl vroeger geen koop werd gesloten dan onder beding van eerst later te betalen. Dit is de vrucht van de rust en veiligheid die het land onder eene krachtige en waakzame regering geniet.

» Men heeft te Alexandrie met veel genoegen vernomen dat te Marseille eene maatschappij gevormd was voor het oprigten eener geregelde schroefstoombootdienst van Marseille over Tunis op Alexandrie, die met het begin van 1853 in werking zou komen. Frankrijk heeft blijkbaar belang bij de vermenigvuldiging zijner gelegenheden tot verkeer met Egypte, vooral thans nu Engeland en Oostenrijk zich zoo veel moeite geven om aldaar grooten invloed te verkrijgen en ons te ontzetten van ons aloud beschermheerschap over een land hetwelk zijnen vooruitgang in beschaving aan Frankrijk te danken heeft."

TURKIJE.

De opening eener geldleening van wege de Turksche regering aan de beurzen van Londen en Parijs is reeds gemeld. Daar het de eerste maal is, dat door Turkije op de groote Europesche geldmarkt eene aanvrage wordt gedaan, moesten de speculanten en kapitalisten omzien naar juiste opgaven omtrent de finantiele gesteldheid des lands, die niet door parlementaire beraadslagingen en van regeringswege uitgegeven staten bekend is. Om hierin te voorzien, zijn van de zijde der Turksche regering aan de Londensche beurs de volgende opgaven bekend gemaakt.

De staatsbegrooting van het Turksche rijk wijst een inkomen aan van 750,000,000 Turksche piasters (of 84 millioen gulden) en een daarmede nagenoeg gelijkstaand bedrag aan staatsuitgaven. De bronnen van het staatsinkomen zijn: belasting op de opbrengst van den grond 220,000,000 piasters; belasting op de inkomsten insgelijks 220,000,000; personele belasting van niet Mohammedaansche onderdanen 40,000,000; in- en uitgaande regten 85,000,000; schatting van Egypte 30,000,000; schatting van de Donau-vorstendommen (Wallachije, Moldavie en Servie) 5,000,000; onderscheiden indirecte belastingen, patent- en zegelregten, accijnsen, tollen, de opbrengst der posterij en der mijnen enz. 150,000,000; te zamen bij raming uitmakende een bedrag van 750,000,000 piasters.

De staatsuitgaven zijn: de civile lijst van den Sultan 75,000,000 piasters; de civile lijst der Sultane-moeder en der gehuwde zusters des Sultans 8,400,000; voor het leger 300,000,000; voor de vloot 37,500,000; voor het materieel van het krijgswezen, ammunitie, artillerie, genie en fortificatien 30,000,000; voor de dienst bij de onderscheiden takken van bestuur 195,000,000; voor buitenlandsche aangelegenheden, gezanten, consulschappen enz. 10,000,000; voor openbare werken, wegen en kanalen, aanmoediging van den landbouw enz. 10,000,000; voor uitgaven van verschillenden aard, zoo als eene uitkeering aan het bestuur der moskeën tot instandhouding der daaraan verbonden inrigtingen, voor jaargelden en pensioenen 84,000,000; te zamen een gelijk bedrag uitmakende als de staatsinkomsten.

De schatting van Egypte is bij de onlangs met Abbas-Pacha gemaakte overeenkomst met een derde verhoogd en op 40,000,000 piasters jaarlijks gebragt.

Turkije heeft thans eene bevolking van meer dan dertig millioen zielen. Het is door geene staatsschuld bezwaard, met uitzondering van het staats-papiergeld hetwelk ten bedrage van 170,000,000 Turksche piasters (ongeveer twintig millioen gulden) in omloop gebragt is en waarop interest betaald wordt; doch de intrekking daarvan met behulp eener daartoe ingevoerde belasting is besloten en reeds aangevangen. Buitendien heeft Turkije eene vlottende schuld van gering bedrag bij de aannemers der leverantie van Europesche producten ten behoeve van het leger en de vloot.

De mededeeling, zoo als zij door de Londensche bankiers die de Porte bij deze geldleening te dienste staan, is openbaar gemaakt, verklaart dat de bovenstaande opgaven uit de beste bronnen geput zijn, doch dat men natuurlijk voor de strikte naauwkeurigheid niet kan instaan, en besluit aldus: » Uit een politiek oogpunt beschouwd, maakt Turkije krachtens de verdragen van 1814 een deel uit van het Europesche Statenverbond. De instandhouding van Turkije, zijne onafhankelijkheid en de ondeelbaarheid zijns grondgebieds zijn onmisbaar voor de handhaving van het magts-evenwigt in Europa, en worden als zoodanig door Europa beschouwd, gelijk de gebeurtenissen der laatste twintig jaren ontegenzeggelijk bewijzen."

In het beursberigt van de Londensche *Times* wordt betoogd dat er geen reden bestaat om de Turksche geldleening onder de buitenlandsche geldleeningen beneden vele andere te plaatsen, en wordt daarbij aangevoerd dat de geldleening te Parijs en te Londen is aan de markt gebragt en alzoo verdeeld wordt tusschen de ingezetenen der beide Staten op welke Turkije het meest reden heeft zich te verlaten.

— Volgens berigten uit Konstantinopel van den 21sten Augustus, die door Duitsche dagbladen worden medegedeeld, had een Engelsch oorlogsschip, schijnbaar alleen om zich voor het stormweder te beveiligen, de Dardanellen willen invaren, zonder daartoe van de Porte vergunning te hebben verkregen, doch was het hierin door het geschut der Turksche forten belet; hetgeen aan het Engelsche gezantschap aanleiding tot ernstig beklag bij de Porte had gegeven.

RUSLAND.

De St. Petersburger bladen van den 26sten Augustus deelen op nieuw berigten uit den Kaukasus mede, volgens welke door den overste vorst Tschelokojew den 27sten Julij een strooptogt in het vijandelijk gebied gedaan

was. Daarbij waren drie versterkte dorpen des vijands stormenderhand ingenomen en in de asch gelegd, en aanzienlijke kudden vee buit gemaakt.

ITALIE.

Volgens de berigten uit Florence van den 26sten Augustus is aldaar dien dag het politieke regtsgeding tegen den heer Guerrazzi en zijne medebeschuldigden hervat. De geheele zitting van dien dag is besteed aan het voorlezen der acte van beschuldiging. Daarin wordt aan Guerrazzi, Montanelli en verscheiden andere personen die in de gebeurtenissen in Toscane van 1848 en 1849 werkdadig aandeel gehad hebben, te laste gelegd dat zij zedelijken dwang hebben aangewend om den Groothertog tot de benoeming van het demokratisch ministerie, aan welks hoofd Guerrazzi stond, te doen overgaan; dat zij zamengespannen hebben om hem de goedkeuring af te dwingen van het plan tot zamenroeping eener constituerende vergadering voor geheel Italie, en eindelijk dat zij hem gedwongen hebben zijne hoofdstad te verlaten en naar Siena de wijk te nemen. In een berigt uit Turyn van den 30sten Augustus jl. leest men het volgende: » Het staatsregtsgeding, hetwelk thans het oog van geheel Italie op Florence gevestigd houdt, wordt door velen als een gevaarlijke en onstaatkundige maatregel der Toscaansche regering beschouwd, die veel wat welligt in de vergetelheid begraven diende te blijven, weder in het aandenken zal brengen. Velen meenen dan ook dat men het geding opzettelijk slepende houden zal (hetgeen niet moeijelijk kan zijn daar er bijna drie honderd getuigen moeten worden verhoord), met het plan om het bij de aannaderende bevalling der Groot-hertogin door eene algemeene amnestie te smoren. De heer Guerrazzi beweert op grond van eene bepaling der reeds vergeten constitutionele staatsregeling, niet voor het hof te mogen worden te regt gesteld, en in de zitting van den 27sten zou hij zelf het woord voeren om de exceptie van onbevoegdheid aan te dringen."

DUITSCHLAND.

Hetgeen in ons vorig nommer vermeld werd aangaande de door Hannover, Oldenburg, Brunswijk en de Thuringsche Staten in de zitting der tolconferentie van den 30sten Augustus afgelegde verklaring van instemming met de inzigten der Pruissische regering, wordt bevestigd door de mededeeling van den tekst dier verklaringen in de Berlijnsche bladen. Die van Hannover was van den volgenden inhoud: » Op grond van den inhoud der verklaringen, welke door Beijeren, Saksen enz. den 21sten dezer maand, en door Pruissen op heden gegeven zijn, en door welke het tot hiertoe bestaan hebbende verschil van gevoelen als weggenomen beschouwd kan worden, vertrouwt de Hannoversche regering, dat thans eene krisis ten einde spoedt, waardoor de kracht en het aanzien van Duitschland, de eendragt en het vertrouwen tusschen Duitsche Staten en de welvaart, de nijverheid en de tevredenheid hunner burgers zoo ernstig bedreigd worden. Om naar haar vermogen de spoedige afdoening te bevorderen, aarzelt de Hannoversche regering niet, terstond te kennen te geven, dat zij zich niet alleen met de op heden door Pruissen gegeven verklaring omtrent vorm en inhoud van het met Oostenrijk te sluiten handelsverdrag, maar ook met de op 7 Junij 1851 te Wiesbaden door Pruissen afgelegde verklaring vereenigt. Van zijnen kant onderstelt Hannover, dat de regeringen van Beijeren, Saksen enz., nadat volgens het gevoelen van Hannover aan hare in de verklaring van den 21sten dezer geuite wenschen betrekkelijk het tol- en handelsverdrag met Oostenrijk voldaan is, niet van zins zijn de verbindende sluiting van het verdrag omtrent de vernieuwing der Tolvereeniging uit te stellen, tot na de afdoening van alle of zelfs van enkele der verdere bij deze conferentie ingediende of nog in te dienen voorstellen. De algeheele afdoening toch dier voorstellen zal nog een zeer geruimen tijd vorderen, en onder dezelve is er geen, hetwelk niet ook na de nieuwe vestiging der Tolvereeniging op voldoende wijze zou kunnen worden afgedaan, of hetwelk, zoo dit al twijfelachtig mogt wezen, als belangrijk genoeg te beschouwen is, om niet verre overwogen te worden door de van eene verlenging der tegenwoordige onzekerheid onafscheidelijke nadeelen en gevaren.

» Eindelijk gelooft ook de Hannoversche regering met het oog op de bij art. 14 van het verdrag van September aan hare besluiten voorgeschreven grenzen, de verklaring niet achterwege te mogen houden, dat zij zich niet in het geval zou bevinden van de tot hiertoe bij de onderhandelingen aangenomen basis van een twaalfjarigen duur van het over de vernieuwing der Tolvereeniging te sluiten verdrag te verlaten. Eene verkorting van het twaalfjarig tijdvak zoude haars inziens hoogst nadeelig zijn; terwijl het behouden van de tot dusverre aangenomen basis, naar de meening van Hannover, de mogelijkheid geenszins uitsluit, om ook gedurende den loop van het twaalfjarig tijdvak over eene verdere commerciele toenadering en, zoodra de beletselen weggeruimd zijn, over eene vereeniging van het beiderzijdsche tolgebied met Oostenrijk te onderhandelen. De Hannoversche regering wenscht opregtelijk, dat het tijdstip waarop dit met uitzigt op goed gevolg zal kunnen geschieden, niet al te ver verwijderd moge zijn. Zij is echter overtuigd dat dit doel te gemakkelijker bereikt zal worden, naar mate men deze belangrijke aangelegenheid aan eene natuurlijke en ongedwongen ontwikkeling overlaat."

De gevolmagtigden van Oldenburg, Brunswijk en de Thuringsche Staten hebben eenvoudig verklaard dat hunne regeringen zich met de Pruissische verklaring vereenigden.

— De Duitsch-Katholijke gemeente in Bromberg (grooth. Posen) welke zich na zeven jaren geleden van de Roomsche-Katholijke Kerk had afgescheurd, heeft zich volgens de *Preussische Zeitung* dezer dagen, ten getale van 130 à 140 personen, met de evangelische gemeente ter genoemde plaats vereenigd.

FRANKRIJK.

Bij een besluit van den President van den 1sten dezer is de raad van het departement der Seine (die door het gouvernement benoemd en van de werking der algemeene wet op de departementsraden uitgezonderd is) samengeroepen; hij zal eerst den 3den November aanstaande bijeenkomen.

— De besluiten van al de overige departementsraden, waarin zij hunne wenschen betreffende 's lands politieke gesteldheid hebben uitgesproken, zijn thans bekend: zeven en zestig van hen verlangen de invoering van den keizerlijken regeringsvorm, en de overige betuigen in het algemeen hunne ingenomenheid met het tegenwoordige gouvernement. » Bewonderenswaardig en verheven — zegt de ministeriele *Patrie* — is de eenstemmigheid waarmede al de raden de bevestiging van het reddende en bevrijdende gezag van Lodewijk Napoleon vragen: elk gevoelt thans dat Frankrijk heeft gesproken."

In het ministeriele Londensche morgenblad leest men een berigt uit Parijs, volgens hetwelk tusschen de hoofden der Fransche legitimisten en der Orleans-partij eene afspraak zoude gemaakt zijn om zoodra een nieuw erfelijk keizerschap mogt worden gevestigd, daartegen een gezamenlijk protest van de beide takken van het geslacht der Bourbons uit te vaardigen en althans in zooverre tot eene zamensmelting der partijen over te gaan.

— Bij een besluit van den Prins-President van den 31sten Augustus is eene commissie van hooge ambtenaren benoemd om maatregelen voor te slaan tot wering der struikrooverij in Corsica. In de daartoe strekkende voordragt des ministers van algemeene politie wordt gezegd: » De plaag der struikrooverij heeft Corsica al te lang geteisterd. Het is dringend, het is volstrekt noodig, maar thans ook mogelijk, aan de bewoners van dat gewest hunne vrijheid en veiligheid te hergeven, die door een klein aantal bandieten worden bedreigd; de gronden die bij de aldaar heerschende wetteloosheid onbebouwd liggen, aan den landbouw terug te geven; het land weder te brengen tot dien overvloed en welvaart welke door het luchtgestel en de vruchtbaarheid van een nog grootendeels ongerepten bodem aan Corsica worden gewaarborgd; en eindelijk, den Staat weder in het genot te stellen van aanmerkelijke hulpbronnen, welke thans vorloren gaan."

— De *Patrie* berigt dat de gemeentebesturen van een overgroot aantal steden in het zuiden des lands, de gelden der stadskas, zonder bepaling van een maximum, ter beschikking van den maire hebben gesteld om aanstalten te maken tot eene waardige ontvangst van den Prins-President op zijne aanstaande reis door de zuidelijke departementen.

— Het dagblad van het departement van de Drôme (een brandpunt van socialistische onlusten in December ll.) berigt dat aldaar in verscheiden gemeenten bij de nu afgeloopen verkiezingen achtenswaardige raadsleden, die laatstelijk door het gouvernement tot een of anderen gemeentelijken post benoemd waren, deswege niet herkozen zijn geworden, en ziet hierin een waarschuwend blijk dat de geest der regeringloosheid in die landstreek nog niet dood is.

— Parijsche dagbladen deelen eenen bisschoppelijken herdersbrief mede, waarin van de geloovigen geldelijke bijdragen gevraagd worden voor de oprigting eener kapel op den berg la Salette (in de kerkprovincie van Grenoble) ter eere der aldaar voor eenige jaren zigtbaar verschenen en steeds wonderdadig werkzame Maagd Maria.

ENGELAND.

Het ministeriele Londensche avondblad van den 2den dezer berigt het volgende: » Volgens de heden uit Parijs ontvangen brieven is het uitsluitend regt van Peru op de Lobos-eilanden en op den aldaar opgehoopten guano door de Fransche regering erkend geworden. De zedelijke indruk dien deze tijding maken moet, gepaard aan de reeds bekende beslissing van Groot-Britannie, door welke dat regt mede erkend is, zal zich ongetwijfeld in de Vereenigde Staten doen gevoelen; want daarin ligt een feitelijk protest tegen de inhalige en onregtvaardige plannen tot berooving van eenen zwakken Staat ten voordeele der Vereenigde Staten."

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 2 September: 3 pcts. renten fr. 76.15; idem 4½ pct. 104.95.
Londen 2 September; 3 pcts. gecons. 100, 100¼; Nederl. werkelijke schuld 2½ pcts. 64¾, 65⅛; idem 4 pcts. 98⅞, 99½.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 4den September* 1852.

Heden worden van Regeringswege ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, vermeld bij § 2 der circulaire in de *Staats-courant* van 29 Junij 1852, verzonden exemplaren van het verslag der commissarissen van de Britsche visscherijen, wegens hunne verrigtingen over het jaar, eindigende den 5den Januarij 1852.

Blijkens dat verslag zijn, in 1851, 594,031 vaten haring gekaakt, 201,636½ geijkt en 264,204½ uitgevoerd.

Het getal vaten ingepakt naar de Hollandsche wijze beloopt 186.957; voorts zijn 131,385 vaten versch voor binnenlandsch verbruik verkocht, makende het geheel product van de Schotsche haringvangst voor het jaar 1851 725,416 vaten, zijnde 88,014½ vaten meer dan in het vorige jaar. Niettegenstaande deze vermeerdering in het algemeen, zijn er 2704 vaten minder uitgevoerd.

Van kabeljaauw en leng werden in het jaar 1851 92,083½ cent. en 7019¾ vaten gedroogd en gezouten, en 17,141½ cent. uitgevoerd, makende eene vermeerdering van 1424½ cent. en 1987¾ vaten gezouten en gedroogd en eene vermindering van 5162¾ cent. uitgevoerd. De hoeveelheid, verkocht voor dadelijk verbruik is 59.703 cent. zijnde 2164 cent. minder dan in 1850. De geheele vangst beloopt 151,786½ cent., zijnde 739½ cent minder dan het vorige jaar.

Het getal schuiten, gebezigd in de Schotsche visscherij in 1851, is geweest 10,914, bemand met 40,938 koppen, terwijl het totaal der personen, die hun bestaan bij de visscherij vinden, 70,906 beloopt, zijnde eene vermeerdering, in vergelijking met 1850, van 434 schuiten, 576 koppen en van 1967 in het getal der van de visscherij bestaande personen.

Naar aanleiding van § 4 der circulaire, opgenomen in de *Staats-courant* van 29 Junij jl., worden heden van Regeringswege voor de kamers van koophandel en fabrieken te Amsterdam en Rotterdam, alsmede voor de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid te Haarlem, exemplaren verzonden eener op 12 Julij jl. te New-York verschenen bekendmaking wegens de aldaar in Mei 1853 te openen algemeene tentoonstelling van nijverheid.

UITTREKSELS UIT DE VERSLAGEN aangaande den toestand der onderscheiden provincien over het jaar 1851, door de Gedeputeerde Staten aan de Staten hunner provincie in de gewone Zomervergadering dezes jaars, volgens art. 188 der wet van 6 Julij 1850 (Staatsblad n°. 39), *ingediend.*

(Vervolg; — zie ons voorlaatst nommer.)

XII. WEGEN.

De groote rijwegen voltooid zijnde, zijn het vooral gemeente- of buurtwegen waaraan thans gearbeid wordt; en hiervoor wordt, inzon-

derheid in Friesland, Overijssel, Noordbrabant en Zeeland, vooral door gemeentebesturen en particulieren, met krachtdadige ondersteuning zoo van rijks- als provinciewege, zeer veel gedaan.

De groote rijkswegen zijn, bijkans zonder uitzondering, allerwege in goeden staat onderhouden, hoewel het nog aan doeltreffende reglementen van politie op het gebruik der kunstwegen ontbreekt. Eene nadere regeling van de verpachting der tollen op de rijkswegen wordt te gemoet gezien.

In *Noordbrabant* is in 1851 het onderhoud der groote wegen uitbesteed voor f 41,439.95 jaarlijks, terwijl de tollen op dezelve verpacht zijn voor f 57,180.46 in het jaar. De aanleg van een keistraatweg van Tilburg over Goirle en Poppel tot aan de Belgische grens in de rigting op Turnhout (waartoe de provincie 15 per cent der kosten zal bijdragen) zal hoogst waarschijnlijk nog in dit jaar van rijkswege worden uitbesteed. Ook zal eerlang van rijkswege, doch half op kosten der provincie, een weg van Eindhoven over Geldrop, Heeze, Leende en Maarheeze tot Weert worden aangelegd.

In *Gelderland* hebben de onderhoudskosten van alle bestrate groote rijkswegen (ter lengte gezamenlijk van 346,090 el of 62 uren gaans) bedragen f 75,797 of 22 cents per strekkende el; en die van de begrinde groote wegen (ter lengte gezamenlijk van 65,580 el of 12 uren gaans) f 12,162 of 18 cents per strekkende el; beide zamengenomen, heeft het onderhoud van de groote rijkswegen ter lengte van 74 uren gaans gedurende een jaar f 87,959 gekost of nagenoeg 21½ cents de strekkende el. De verbetering van het veer te Bommel, in den grooten weg van Utrecht naar 's Bosch, zal eerlang op rijkskosten worden uitgevoerd.

Het verslag van *Zuidholland* zegt dat de groote rijkswegen in het algemeen goed onderhouden worden, doch dat dit onderhoud bij voortduring kostbaar is, daar vele oud zijn en steeds gedeeltelijke vernieuwing vorderen, terwijl bij harde vorst en daarna invallenden dooi die wegen veel hebben te lijden; dat echter de beide jongst verloopen winters, waarin geen noemenswaardige vorst voorkwam, op den staat der wegen van zeer gunstigen invloed zijn geweest.

In *Noordholland* is het onderhoud der rijkswegen, te zamen (na aftrek der traversen, die niet onder de aanbesteding begrepen zijn) eene lengte uitmakende van 108,191 ellen, voor den tijd van ruim drie en een half jaar, van 16 April 1851 tot ultimo December 1854, aanbesteed voor f 124,264 te zamen.

In de provincie *Utrecht* is het vijfjarig onderhoud van de groote rijkswegen, eene gezamenlijke lengte van 148,713 ellen uitmakende, aanbesteed voor f 36,586 per jaar.

In *Friesland* is weder een pand in een der groote rijkswegen vernieuwd met klinkertmoppen ter vervanging van den kleinen steen, die bij de drukke passagie aldaar en den aard des bodems op den duur te zwak is bevonden.

In *Overijssel* is het onderhoud der groote rijkswegen van 1 Julij 1851 tot 31 December 1854 met het uitvoeren der noodige herstellingen en vernieuwingen, aanbesteed voor te zamen f 325,431, dat is f 92,980 in het jaar, terwijl de tollen op die wegen in 1851 opgebragt hebben f 53,768.20 en in 1850 f 52,766.05½.

Het *Drentsche* verslag berigt dat het gemacadamiseerde gedeelte van den grooten rijksweg in die provincie, onafhankelijk van elke weersgesteldheid, ten allen tijde in even bruikbaren staat is, en dat het begrinde gedeelte zich mede van lieverlede verbetert, ten gevolge der veranderde wijze van onderhoud, ook met verbrijzelde keijen, in stede van alleen met grind.

Ook de provinciale wegen zijn over het algemeen met zorg en in voldoenden staat onderhouden.

In *Noordbrabant* is het onderhoud der provinciale wegen voor 1852 aanbesteed voor f 30,965 gezamenlijk, terwijl de verpachting der tollen langs die wegen voor 1852 opgebragt heeft f 24,325. In dit gewest gaat het provinciaal bestuur steeds voort de communicatien te verbeteren en uit te breiden: de nieuwe provinciale straat-, grind- en kleiwegen, waarvan de daarstelling in 1849 en 1850 ondernomen is, zijn alle voltooid; in 1851 is de aanleg aanbesteed van drie grindwegen voor te zamen f 84,600, en in het begin van 1852 de aanleg van twee grind- en straatwegen voor te zamen f 82,350, terwijl een andere straatweg reeds gedeeltelijk is aanbesteed.

Het onderhoud der twee provinciale wegen in *Gelderland*, die van Arnhem naar Apeldoorn, en die van Zutphen naar de Voorst, heeft in 1851 gekost f 3225, terwijl de tollen op den eersten in 1851 f 5416.05½ (f 841 meer dan in 1850) opgebragt hebben; op den anderen wordt geen tol geheven.

In *Zuidholland* bestaan geen provinciale wegen; in Noordholland slechts één, tusschen den Huigendijk en Ursem.

Het *Utrechtsche* verslag, van de provinciale wegen sprekende, zegt dat de weersgesteldheid zonder vorst, gedurende 1851, veel heeft bijgedragen om het onderhoud kostbaarder te maken, en vooral op de grind- en zandwegen veel gebruik van materialen vereischt.

Voor het onderhoud van de groote wegen der tweede klasse in *Zeeland* is, over 1851, door het Rijk aan de provincie een subsidie verstrekt van f 2000; ook is door de hooge Regering eene verbetering van eenige provinciale wegen in het vijfde district dier provincie ondernomen, waaraan in 1851 f 28,460 is besteed, en welke in dit jaar zal worden voleindigd. Verder vermeldt het Zeeuwsche verslag ten opzigte der provinciale wegen, dat de weg van Groede naar Nieuwvliet voltooid en in November ll. van den aannemer overgenomen is; dat ter voldoening aan het door de Provinciale Staten in de najaarsvergadering van 1851 te kennen gegeven verlangen, door het provinciaal bestuur een plan omtrent de verbetering der communicatien is ontworpen; dat een aantal polders de verschuldigde bijdragen aan het opgeheven fonds tot verbetering der wegen in het vierde en vijfde district, nog niet hebben betaald; en dat de ten behoeve der provincie geheven wordende tollen thans grootendeels weder gegaard worden, daar bij de verpachting geen voldoende sommen werden geboden.

In *Friesland* is een nieuw reglement omtrent het subsidiëren van kunstwegen uit de provinciale fondsen gemaakt en ingevoerd. Dien ten gevolge is de aanleg van een kunstweg van Heerenveen over Gorredijk, Beetsterzwaag, Dragten en Bergum naar den straatweg van Groningen op Leeuwarden, waarvoor bij Koninklijk besluit concessie en een jaarlijksch rijkssubsidie van f 5000 verleend is, in November ll. aanbesteed voor f 191,496. Nieuwe bezwaren zijn opgerezen tegen de uitvoering van den reeds sinds langen tijd geprojecteerden kunstweg van Koudumerzijl over Koudum, Rijs, Balk, Ypecolsga en Woudsend naar den straatweg van Sneek op de Lemmer. De aanleg van een kunstweg van Hijumerbrug door Ferwerderadeel, Westdongeradeel en Oostdongeradeel over Dokkum door Dantumadeel en Tietjerksteradeel tot op den straatweg van Leeuwarden naar Groningen, is in Januarij jl. aanbesteed voor f 198,696; aan de betrokken gemeentebesturen is daarvoor een rijkssubsidie toegekend van f 33,000, en uit de provinciale kas eene toelage van dertig per cent van de aannemingssom. Nog aanhangig is het plan van een kunstweg van Bolsward naar Harlingen met een zijtak naar Makkum. Mede is nog in beraadslaging de verbetering van den heereweg van de Lemmer over Schoterzijl en Scherpenzeel tot aan den straatweg van Leeuwarden naar de Overijsselsche grens, met eene verlenging oostwaarts tot de Smilde.

In *Overijssel* hebben de provinciale kunstwegen in 1851 aan tol opgebragt te zamen f 5782.09½, dat is f 619.38 minder dan in 1850.

In het verslag van *Groningen* wordt betrekkelijk de provinciale wegen medegedeeld, dat de weg van Winschoten naar de Monje in een kunstweg is veranderd; dat de deliberatien over het aanleggen van een kunstweg tot verbinding van het Hunsingo- met het Westerkwartier nog aanhangig zijn; en dat tot het aanleggen van een kunstweg tusschen Obergum en Mensingaweer is besloten.

In de zomervergadering der Staten van *Drenthe* van 1851 is door eenige leden voorgesteld, aan de communicatie door straatwegen in Drenthe meerdere uitbreiding te geven, en in de eerste plaats te onderzoeken, tusschen welke gemeenten in Drenthe straatwegen zouden dienen te worden daargesteld; op welke wijze in de kosten het doelmatigst zoude kunnen worden voorzien, en welke medewerking daartoe van het Rijk en de belanghebbende gemeenten of anderzins zoude te verkrijgen zijn. Dien ten gevolge werd aan de Gedeputeerde Staten opgedragen de noodige stappen te doen, ten einde van het Rijk en de betrokken gemeenten in Drenthe de in dezen gewenschte tegemoetkoming te erlangen, en van den uitslag hnnner pogingen in de zomervergadering van 1852 verslag te doen.

In *Limburg* zijn in 1851 twee nieuwe provinciale wegen voltooid: een van Roermond over Posterholt naar de Pruissische grenzen, en een van Venlo naar Horst, en verder van Venray naar de Noordbrabantsche grenzen.

Van de gemeente-, polder- en buurtwegen kan niet zoo algemeen, als van de rijks- en provinciale wegen gezegd worden, dat zij met zorg in goeden staat worden gehouden.

In *Noordbrabant* ziet het provinciaal bestuur zich dikwerf genoodzaakt, daartoe de gemeentebesturen aan te manen. De nieuwe gemeentelijke grindweg van Rozendaal naar de Belgische grens onder Nispen, en die van Uitwijk naar Rijswijk zijn voltooid; die van Empel tot den grooten weg van 's Hertogenbosch naar Hedel, is gedeeltelijk uitbesteed en gedeeltelijk door het gemeentebestuur ten uitvoer gebragt; de verbetering der gemeenschap op den Bandijk tusschen Heusden en de limiet van Veen met Andel, is aanbesteed. Wijders zijn ontwerpen ingediend tot begrinding van vijf gemeentelijke wegen, terwijl de aanleg van een weg van Breda naar de Belgische grens op Hoogstraten, vermoedelijk nog in dit jaar zal aangevangen worden.

In het verslag van *Gelderland* worden een aantal gemeente-, polder- en buurtwegen en voetpaden opgenoemd, waarvan de verbetering (bij sommige door bloote bezanding) sedert 1850 voltooid, of aangevangen of voorgenomen is, en eenige andere buitendien, welke verbetering behoeven. Te Apeldoorn hebben particulieren het gemeentebestuur krachtdadig in de hand gewerkt en het daardoor in staat gesteld om zoo veel te kunnen verrigten als onder die gemeente in 1851 weder voor de verbetering der gemeenschap is gedaan. In den kunstweg van de Winterswijksche grens door Bredevoort en Aalten op Varsseveld, die bijna werd afgewerkt, is eene lengte van 4000 ellen met hout belegd. In het ambt Doetinchem zijn, tot proefneming, zware kleiwegen omgezet en het onderliggende zand bovengebragt.

In *Zuidholland* wordt een gemeentelijke grindweg aangelegd, van Ouddorp over Goedereede, Stellendam en Dirksland naar de bestaande schulpwegen van Sommelsdijk en Middelharnis, met een zijtak naar Melissant: daarvoor hebben de provincie en het Rijk een subsidie van f 19,000 elk toegestaan; het overige der aanneemingssom, ad f 2850, is door vrijwillige bijdragen ter beschikking gesteld van de commissie tot verbetering van wegen in het eiland Goedereede en Overflakkee; de belanghebbende gemeenten en polderbesturen hebben zich verbonden, den weg zonder het plaatsen van tollen in behoorlijken staat te onderhouden. Bij de eerste aanbesteding der in den Zuidplaspolder in Schieland aan te leggen grindwegen hadden zich eenige moeijelijkheden opgedaan; doch nu onlangs heeft de herbesteding plaats gehad; de hoofdmiddelweg, loopende van Moerkapelle naar Moordrecht, is uitbesteed voor f 13,594, welke som voor de eene helft van rijks- en provinciewege wordt bijgedragen, terwijl de dijkgraaf en heemraden van den Zuidplaspolder zich verbonden hebben tot het onderhouden van den aan te leggen weg zonder daarop tollen te plaatsen. De nieuwe grindweg op het eiland Rozenburg is voltooid met een provinciaal subsidie van f 2500, en is, zoowel minder als algemeene communicatie gebruikt wordende, in het belang van den landbouw voor een gedeelte van Rozenburg hoogst nuttig. De begrinding der wegen onder Oost- en West-Barendrecht en Charlois en onder Zuid-Beijerland, is op de best mogelijke wijze tot stand gekomen, met een provinciaal subsidie van f 18,500: de Gedeputeerde Staten zeggen, dat hunne ervaring bij gelegenheid dezer wegverbetering hen op nieuw heeft doen zien, van hoeveel belang het voor het algemeen is, door ruime subsidien het verbeteren van bijna onbruikbare wegen te bevorderen. Zij besluiten hun berigt over de gemeente-, polder- en buurtwegen en voetpaden aldus: » De kleiwegen in onderscheiden gemeenten zijn des winters en bij regenachtige tijden schier geheel onbruikbaar; eene verbetering dezer wegen zou zeer wenschelijk zijn, doch het ontbreekt meestal aan de daartoe noodige fondsen. Intusschen blijkt uit het medegedeelde, dat in 1851 in onderscheiden localiteiten weder veel tot verbetering van wegen in Zuidholland is gedaan, terwijl elders plannen zijn beraamd, om met behulp van aan te vragen subsidien uit 's Rijks en de provinciale kas daartoe zoodra mogelijk over te gaan."

Het verslag van *Noordholland* vermeldt onderscheiden verbeteringen die de gemeentewegen in dat gewest in 1851 hebben ondergaan (waaronder de bestrating van den Purmerender en Kerkenweg in de Beemster de belangrijkste is), en behelst verder de volgende algemeene opmerkingen:

» Wanneer men den tegenwoordigen toestand der gemeentewegen, voor zoover die strekken tot onderlinge vereeniging van sommige gemeenten, vergelijkt met den toestand van een tiental jaren geleden, dan zal niet worden ontkend, dat de daarin aangebragte verbeteringen inderdaad hoogst belangrijk zijn. De nadeelen, welke uit eene slechte

communicatie met naburige plaatsen voortvloeiden, lagen zoozeer voor de hand en waren eene zoo algemeen gevoelde belemmering voor de ontwikkeling der welvaart in vele gemeenten, dat besturen en particulieren, dikwijls ondersteund door de provincie, zich groote opofferingen getroostten om eene goede verbinding daar te stellen en de plaats hunner inwoning uit haren vroegeren staat van afzondering terug te brengen.

» Het is er echter verre van af, dat die verbeteringen reeds een zoodanigen omvang zouden hebben verkregen, dat er niets meer te doen overbleef. Er is geene uitgebreide reis in de provincie noodig, om zich van het tegendeel te overtuigen. Vooral in de wintermaanden, en wel bijzonder gedurende een regenachtigen winter als de thans afgeloopene, verkeeren vele kleiwegen, in het noorden van dit gewest, in onvoldoenden toestand.

» Het ontbreekt den betrokken gemeentebesturen zeker niet aan goeden wil om in dien min gunstigen toestand verandering te brengen, maar de geringe geldmiddelen leveren gewoonlijk een bezwaar tegen het tot stand komen van doortastende verbeteringen. Met al hetgeen voor dit gedeelte van de dienst kan worden afgezonderd, tracht men het bestaande zoo goed mogelijk te onderhouden, en daar, waar de behoefte zich het dringendst doet gevoelen, eenige tijdelijke verbetering aan te brengen. Voor algeheele en duurzame herstelling moet men wachten, tot dat zich bijzonder gunstige omstandigheden voordoen en dat besturen en particulieren zich tot ondersteuning bereid verklaren.

» Omtrent de zoogenaamde buurtwegen en voetpaden, te weten de zoodanige die slechts strekken om verschillende deelen van dezelfde gemeente zamen te binden. kunnen wij ongeveer hetzelfde zeggen. Ook deze laten hier en daar nog te wenschen over. Eene gunstige verandering ten opzigte van dergelijke wegen wordt niet alleen tegengehouden door het geldelijk bezwaar, maar ook op vele plaatsen door het gebrek aan voldoende verordeningen, om de eigenaars tot behoorlijk onderhoud te verpligten, wanneer deze niet uit eigenbelang gedreven worden om die paden in goeden staat te bewaren.

» Sedert door de hooge Regering de bijzondere aandacht der gemeentebesturen op dit punt gevestigd is, heeft men krachtdadig de hand gelegd aan het handhaven van bestaande of het vaststellen van nieuwe verordeningen. Ten gevolge daarvan is het te hopen, dat men zal kunnen waken tegen het vroeger niet zeldzame misbruik, dat eigenaars van langs den publieken weg gelegen gronden zich elk jaar, op onmerkbare wijze, een klein gedeelte van dien weg toeëigenen en aan hunne bezittingen toevoegen. Sommige wegen hebben dien ten gevolge aanmerkelijk van hunne natuurlijke breedte verloren, zonder dat het mogelijk is die te herstellen, omdat niet altijd de noodige bewijsmiddelen voorhanden zijn om van die oorspronkelijke breedte te doen blijken."

In de provincie *Utrecht* heeft men zich in 1851, tot het onderhoud der gemeentewegen, en tot verbetering van enkele derzelve bepaald; ten opzigte van den zoo zeer gewenschten straatweg tusschen Bunschoten en Spakenburg, is het in 1851 bij het opmaken van een bestek en teekening en bij vruchtelooze onderhandelingen gebleven.

Ten opzigte der gemeente- en polder- of buurtwegen berigt het *Zeeuwsche* verslag, dat aan particulieren concessie is verleend tot begrinding des wegs van Neuzen langs den westelijken kanaaldijk naar de Belgische grens, en tot bestrating des wegs van IJzendijke naar de Belgische grens in de rigting van Watervliet; dat een ontwerp tot bestrating des wegs van Aardenburg over Heille naar Middelburg (in Oostvlaanderen, van waar reeds een straatweg naar Brugge bestaat) bij een polderbestuur in het vijfde district aanhangig is; en eindelijk, dat de gemeenteraad van Zaamslag en de ingelanden des polders van dien naam zich vereenigd hebben om voor gemeenschappelijke rekening den weg van het dorp tot den straat- en grindweg van Neuzen naar Axel te doen begrinden, aan welk plan het provinciaal bestuur gaarne zijne goedkeuring gehecht heeft, met den wensch » dat dit vernieuwde voorbeeld, wat de aanwending van bereikbare middelen vermag, ook elders navolging wekke."

Het verslag van *Friesland* vermeldt, als eene belangrijke verbetering der gemeente- en buurtwegen, het tot stand brengen van den rijweg van Koudum door Molkwerum tot aan den zeedijk, waardoor ook de communicatie met de stad Stavoren zeer is bevorderd, en voorts de verbreeding van den weg tusschen de dorpen Achlum en Midlum; doch het zegt, even als het laatstvorig verslag, dat in de klei- en lage veenstreken, vooral 's winters, vele wegen en paden in de daad onbruikbaar zijn.

Het *Overijsselsche* verslag vermeldt onderscheiden aan gemeente- en buurtwegen aangebragte verbeteringen (hieronder de geheele vernieuwing van den straatweg van Zwol naar het Katerveer, waardoor die belangrijke communicatie ter verbinding der rijks- groote wegen in Overijssel en Gelderland, thans geheel hersteld is), en zegt verder:

» De behoefte aan verbetering dier wegen moet toenemen, naar mate meer kunstwegen tot stand komen, met de markeverdeeling wordt voortgegaan, en aan den landbouw en de ontginning van woeste gronden uitbreiding gegeven wordt. Om evenwel daarmede de gewenschte verbetering steeds hand aan hand te doen gaan, dit laten in de meeste gemeenten de geldmiddelen niet toe. Op vele plaatsen wordt van handen spandiensten gebruik gemaakt, die wel hier en daar voor het gewoon onderhoud aan het doel beantwoorden, doch bij eenigzins belangrijke verbeteringen bezwaren opleveren. Bovendien behoort op sommige plaatsen het onderhoud der wegen aan markenbesturen of markengenooten, en deze voldoen dikwijls onvolkomen aan hunne verpligting of slechts zoo ver het volstrekt noodzakelijke betreft. Dit is onder anderen het geval te Haaksbergen, Holten en Wierden. Te Haaksbergen wordt in dat opzigt, ten gevolge van de verdeeling van eenige marken, gaandeweg eenige verbetering opgemerkt. In de beide andere gemeenten trachten de gemeentebesturen door hunnen invloed eenen beteren toestand te bewerken.

» Onder de gemeenten, waar de toestand der wegen nog al iets te wenschen overlaat, behooren ook de Stad en het Ambt Ommen. In het najaar heeft men aldaar de zaak aangevat, en men gaat met kracht voort de wegen in orde te brengen. Daar men zich echter hoofdzakelijk met hand- en spandiensten moet behelpen, zoo levert dit, vooral bij de uitgestrektheid van het Ambt, eenig bezwaar op.

» De bepuining van den weg door de buurschap Reutum, gemeente Tubbergen, aansluitende aan den kunstweg van Almelo naar Ootmarsum, is over eene lengte van 700 ellen voortgezet. Deze weg is door de markegenooten van de ontbonden marke Reutum, bij wijze van hand- en spandiensten, en met eenig subsidie uit de provinciale fondsen en de gemeentekas, daargesteld. De materialen zijn door de markegenooten uit de door hen in cultuur gebragte heidegronden aangebragt. De weg heeft thans eene lengte van 5200 ellen en is zoodanig aangelegd, dat alle ingezetenen er genot van kunnen hebben. De omstandigheden waren hier zeer gunstig, om eene nuttige zaak, op eene min kostbare wijze, tot uitvoering te brengen.

» Dat in deze provincie steeds nieuwe plannen worden ontworpen, om kunstwegen daar te stellen, in verbinding, niet slechts met de gemeenten onderling en aansluiting aan bestaande kunstwegen, maar ook met de aangrenzende provincien en het buitenland, blijkt ook uit de menigvuldige verzoeken, ter bekoming van subsidien uit de provinciale fondsen voor zoodanige ondernemingen".

Zoo is een provinciaal subsidie toegezegd voor een aan te leggen kunstweg langs de Dedemsvaart; en is een ontwerp aanhangig van kunstwegen van Terwolde in Gelderland naar Heerde en van daar naar Wesepe; van een kunstweg van Zuidlaren in Drenthe naar den Hardenberg; van Enschede over Haaksbergen naar de Geldersche grenzen; van een kunstweg van Almelo naar de Hannoversche grenzen in de rigting van Ulsen (in verband met welk ontwerp thans langs diplomatieken weg onderzocht wordt of het Hannoversche gouvernement dien weg van onze grenzen zou willen doen doortrekken tot Ulsen, van waar reeds kunstwegen over Nienhuis naar Osnabruck, Hannover enz. loopen); en eindelijk van een kunstweg van Enschede (alsmede van Groenlo) naar de Pruissische grens en aldaar aansluitende aan de straatwegen welke in de aangrenzende Pruissische landstreek zullen aangelegd worden; waardoor eene belangrijke verbinding met den Rhijn en het Bergsche zoude tot stand komen.

In de provincie *Groningen* is een gemeentelijke grindweg aangelegd van de gemeente Midwolde door Oostwolde en Finsterwolde tot aan den grindweg te Beerta; terwijl concessie is verleend tot het aanleggen van een dergelijken weg van de oostelijke grensscheiding der gemeente Scheemda door de kom der gemeente Midwolde tot den weg van Finsterwolde, alsmede voor zes andere kunstwegen tot onderlinge verbinding van onderscheiden deelen eener gemeente.

In *Drenthe* zijn in 1851 geene nieuwe gemeentewegen aangelegd dan een van Westerbork naar Beilen.

In *Limburg* is de toestand der gemeentewegen in 1851, ofschoon niet verergerd, toch ook niet aanmerkelijk verbeterd. Verscheiden gemeentebesturen — zegt het verslag — bekreunen zich weinig om het bezit van goede wegen, en blijven daaromtrent laauw en onverschillig, in spijt van herhaalde aansporingen; doch er zijn ook wier gestadige toeleg het is zich ook van deze hunne verpligtingen in derzelver vollen omvang te kwijten. Sedert in 1850 de bepaling van het bedrag der bezoldiging van de kantonniers (of vaste arbeiders aan de gemeentewegen) overgelaten is aan de gemeentebesturen, is die bezoldiging dermate verminderd en ingekort, dat de kantonniers der meeste gemeenten schier niet anders meer dan in naam bestaan: een misbruik van de aan de gemeentebesturen toegekende bevoegdheid, hetwelk voor den staat der wegen nadeelig werkt.

(*Het vervolg hierna.*)

Rhijnhoogte te Keulen den 2den September 12 voet 9 duim (12 voet 3 duim Rhijnl.)

ADVERTENTIEN.

DROOGMAKING VAN HET HAARLEMMER-MEER.

Aanbesteding.

De Commissie van Beheer en Toezigt over de Droogmaking van het Haarlemmer-meer verwittigt de Gegadigden, dat op *Dingsdag den 14den September* 1852 (*zijnde abusivelijk vroeger aangekondigd Dingsdag den 13den*), des middags ten twaalf ure, aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, onder nadere goedkeuring, zal worden overgegaan tot de Aanbesteding in het openbaar van:

Het schieten van de benoodigde Togten, Berm-, Weg- en Kavelslooten ter Verkaveling van het Spiering-Meer, in twee Perceelen.

Deze Aanbesteding geschiedt bij enkele inschrijving, overeenkomstig artikel 13 van het Bestek.

De gezegelde Inschrijvings-Biljetten, voor elk Perceel afzonderlijk, moeten, uiterlijk 24 uren vóór de Besteding, aan het voormelde Locaal ingekomen zijn, om daar tot den dag der Aanbesteding gedeponeerd te worden in eene geslotene bus.

De Voorwaarden van bovengemelde Besteding liggen ter lezing aan het Locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage; aan die van de Provinciale Besturen van Noord- en Zuidholland, te Haarlem en te 's Gravenhage, en op alle plaatsen, alwaar gewoonlijk zoodanige voorwaarden ter lezing worden gelegd.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Ingenieurs P. Kock te Haarlem en J. A. Beijerinck te Leyden.

De Commissie van Beheer en Toezigt,
GEVERS VAN ENDEGEEST.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

** Bij Acte, op den 2den September 1852, voor den Notaris *H. Buskes* te Utrecht verleden, is tusschen Mejufvrouwen *Neeltje van Leeuwen*, Weduwe *Philip Gebhard van Dam*, Logementhoudster en Uitbrengster van Spijzen, *Petronella Engelina van Leeuwen* en *Cornelia van Leeuwen* beiden zonder beroep, allen wonende te Utrecht, eene Vennootschap aangegaan, tot het houden van Logement, uitbrengen van Spijs in portien en het houden van Open Tafel, onder de Firma van *de Weduwe van Dam en Compagnie*, gevestigd te Utrecht, voor Onbepaalden Tijd, ingegaan den 1sten September 1852, en eindigende bij overlijden of voorafgaande opzegging, vóór of op den 1sten October van ieder jaar met den 1sten Januarij daaraanvolgende; zullende het beheer gevoerd en voor de Firma worden geteekend door de Weduwe *van Dam*, met uitsluiting der overige Vennooten; terwijl nogtans geene gelden voor de Vennootschap zullen mogen worden opgenomen, dan door de Vennooten gezamenlijk en onder hare bijzondere handteekeningen.

Geschiedende deze aankondiging ter voldoening aan art. 28 van het Wetboek van Koophandel.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.